

București, și nu este cazul să arătăm motivele pentru care s-a recurs la acest procedeu ¹.

În sfârșit, trebuie subliniat și felul în care s-a reflectat în publicistica lui Karavelov Comuna din Paris. În ziarul său «Свобода», care apărea la București în limba bulgară, avînd și un supliment în românește, au apărut multe articole și știri în legătură cu evenimentele din Franța, începînd din martie 1871 ². Atitudinea față de Comuna din Paris a fost pozitivă. Karavelov vorbește de arestarea iezuiților, de «bunurile mănăstirești care au fost redade poporului», arătînd că o împăcare între Comună și guvernul de la Versailles este imposibilă și că «revoluția trebuie dusă pînă la capăt» ³. Această revoluție «va curăța Franța» și în general «atmosfera din Europa. Orice-ai spune, dar Thiers și Jules Favre sînt niște ticăloși» ⁴.

Unii istorici au considerat totuși atitudinea față de Comuna din Paris drept contradictorie din cauza unor afirmații luate izolat. Asemenea afirmații se referă la momentul în care comunarzii duceau lupta, Karavelov avînd în vedere împrejurările neprielnice din Franța și în special prezența armatelor străine. În nici un caz însă nu putem afirma că atitudinea sa n-a fost pozitivă. Merită subliniat și faptul că aprecierile lui Karavelov asupra lui Thiers coincid cu acelea ale lui Marx ⁵. Mai mult, prin ziarul său, bulgarii din patrie și din emigrație au putut înțelege just evenimentele din Franța, care erau denaturate de o serie întregă de gazete cu caracter așa-zis independent sau fățiș reacționar ⁶. Botev a subliniat totdeauna acest mare rol pe care l-a jucat publicistica lui Karavelov ⁷. Despre Comuna din Paris a scris mult și ziarul «Оречество», organ al emigrației burgheze-conservatoare din București ⁸.

Ideile Internaționalei I și ale Comunei din Paris au găsit un puternic ecou în publicistica lui Hristo Botev. Ideologia marelui poet revoluționar a făcut obiectul multor studii și discuții, dar cercetătorii au subliniat totdeauna atitudinea sa entuziastă față de Comuna din Paris. Este cunoscută telegrama, trimisă din Galați la 30 martie 1871, prin care Botev și Popov salută Comuna din Paris din partea «Comunei bulgare» ⁹. Este vorba de grupul în care intrau emigranți bulgari, emigranți ruși dar și români, grup care a ținut cîteva ședințe la Galați și la Brăila și care a trimis un delegat al său să lupte alături de comunarzi ¹⁰. După cum arată V. Popov, care era în acea vreme învățător la școala bulgară din Galați, «în aprilie 1871 am înființat un comitet comunist

¹ D. Kosev, *op. cit.*, p. 107—108.

² Vezi în special numerele: 10 din 6 martie, 11 din 13 martie, 13 din 27 martie, 14 din 3 aprilie, 15 din 10 aprilie, 16 din 17 aprilie ș.a.

³ «Свобода», nr. 15 din 10 aprilie 1871.

⁴ *Ibidem*.

⁵ N. Kondarev, *Идеология на Любен Каравелов*, Sofia, 1957, p. 202—205.

⁶ Așa a fost «Турция», redactat de N. Ghenovici. Apărea la Constantinopol, susținut bănește de guvernul otoman. Orientarea sa era net turcofilă și antirevoluționară. La fel «Право», ziar al burgheziei bulgare din Imperiul Otoman, «Дунав», care apărea la Rusciuk și despre care Karavelov afirma că are caracter «semipolițienesc, semitrădător și semiidiot» ș.a. Aceste ziare aveau abonați și în rîndurile emigrației bulgare din România.

⁷ V. I. Topenciarov, *Ботев като журналист*, în *Сборник Христо Ботев*, Sofia, 1949, p. 188.

⁸ Vezi în special numerele: 79 din 5 martie, 85 din 16 aprilie, 86 din 23 aprilie, 87 din 30 aprilie 1871 ș.a.

⁹ H. Botev, *Съчинения*, ed. M. Dimitrov, vol. II, Sofia, 1945, p. 364.

¹⁰ Ivan Klinciarov, *Христо Ботев, биография*, Sofia, 1910, p. 316 și 343; P. Constantinescu-Iași, *Ботев и прогресивното движение в Румъния*, în *Сб. Христо Ботев*, Sofia, 1949, p. 219.